

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 162/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 33, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, čl. 1 a 2 Európskej charty práv pacienta a § 2a ods. 11 písm. d) zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Sa 24/2017 z 9. mája 2018 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sk 33/2018 z 25. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 33, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 1 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „dohovor proti mučeniu“), čl. 1 a 2 Európskej charty práv pacienta a § 2a ods. 11 písm. d) zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Sa 24/2017 z 9. mája 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sk 33/2018 z 25. septembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ mal podaním doručeným Sociálnej poisťovni, ústrediu, 9. augusta 8-10, Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), 19. augusta 2016 požiadať o priznanie invalidného dôchodku.

2.1 Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 641 031 6285 0 z 24. apríla 2017 (ďalej len „rozhodnutie Sociálnej poisťovne“) žiadosť sťažovateľa o priznanie invalidného dôchodku zamietla. Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne sťažovateľ včas podal odvolanie, ktoré generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím č. 461 031 6275 0 z 11. augusta 2017 (ďalej len „rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne“) zamietol.

3. Žalobou podanou na krajskom súde sa sťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne a jeho zrušenia. Krajský súd svojím napadnutým rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť, ktorú založil na dôvodoch podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) Správneho súdneho poriadku a ktorou žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

4.1 O kasačnej sťažnosti sťažovateľa rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že ju ako nedôvodnú podľa § 461 Správneho súdneho poriadku zamietol.

5. Sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnutý rozsudok najvyššieho súdu za rozhodnutia arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

6. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, Právo sťažovateľa na Zákaz mučenia vyplývajúce z čl. 3 ods. 1 Dohovoru a čl. 16 ods. 2 Ústavy SR a čl. 1 Vyhlášky č. 143/1988 Zb. o Dohovore proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu Zaobchádzaniu alebo trestaniu, Právo sťažovateľa na Zákaz diskriminácie vyplývajúce z čl. 14 Dohovoru a čl. 33 Ústavy SR a podľa úst. § 2a ods. 11 písm. d) Zákon č. 365/2004 Z. z. (antidiskriminačný zákon), Právo sťažovateľa na ochranu zdravia vyplývajúce z čl. 1 a 2 Európskej práv pacientov a čl. 40 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu v Bratislave č. k. 9Sk/33/2018 zo dňa 25.septembra 2019 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Sa/4/2017-44, zo dňa 09. mája 2018 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu v Bratislave č. k. 9Sk/33/2018 zo dňa 25.septembra 2019 a rozsudok krajského súdu v Košiciach č. k. 3Sa/24/2017-44, zo dňa 09. mája 2018 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Košiciach vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd v Bratislave je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 100.000,- eur (slovom stotisíc eur) sťažovateľovi.

4. Najvyšší súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu.

alternatívne

1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, Právo sťažovateľa na Zákaz mučenia vyplývajúce z čl. 3 ods. 1 Dohovoru a čl. 16 ods. 2 Ústavy SR a čl. 1 Vyhlášky č. 143/1988 Zb. o Dohovore proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu Zaobchádzaniu alebo trestaniu, Právo sťažovateľa na Zákaz diskriminácie vyplývajúce z čl. 14 Dohovoru a čl. 33 Ústavy SR a podľa úst. § 2a ods. 11 písm. d) Zákon č. 365/2004 Z. z. (antidiskriminačný zákon), Právo sťažovateľa na ochranu zdravia vyplývajúce z čl. 1 a 2 Európskej práv pacientov a čl. 40 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu v Bratislave č. k. 9Sk/33/2018 zo dňa 25.septembra 2019 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Sa/4/2017-44, zo dňa 09. mája 2018 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu v Bratislave č. k. 9Sk/33/2018 zo dňa 25.septembra 2019 a rozsudok krajského súdu v Košiciach č. k. 3Sa/24/2017-44, zo dňa 09. mája 2018 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Košiciach vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd v Bratislave je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 100.000,- eur (slovom stotisíc eur) sťažovateľovi.

4. Najvyšší súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu.“

7. Sťažovateľ svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 100 000 € v zásadnom odôvodňuje takto:

„S ohľadom na uvedené si sťažovateľ uplatňuje primerané zadostučinenie za porušenie práva na spravodlivý proces a mučenie hladom 19 mesiacov, s cieľom, aby prinútili, sťažovateľa utrpel škodu Podľa § 114 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, a tak ušetrili náklady Sociálnej poisťovni. Je naďalej Diskriminovaný, ako aj

znemožnenie pokračovať v liečbe za diskrimináciu a mučenie hladom vo výške 100.000,- EUR (slovom stotisíc eur), čo považuje síce za symbolickú náhradu jemu spôsobenej ujmy, ale považuje za významné z pohľadu diskriminácie, mučenia hladom a znemožnenie liečby si ju aspoň v tejto miere uplatniť.“

8. Sťažovateľ zároveň v ústavnej sťažnosti s poukazom na § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 33, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru, čl. 1 dohovoru proti mučeniu, čl. 1 a 2 Európskej charty práv pacienta a § 2a ods. 11 písm. d) antidiskriminačného zákona napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 33, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy, porušeniu práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru, porušeniu čl. 1 dohovoru proti mučeniu, čl. 1 a 2 Európskej charty práv pacienta a porušeniu § 2a ods. 11 písm. d) antidiskriminačného zákona napadnutým rozsudkom krajského súdu

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

16. Podľa § 29 Správneho súdneho poriadku konanie na správnych súdoch je jednoinštančné, ak tento zákon neustanovuje inak. Proti rozhodnutiam krajských súdov v správnom súdnictve tak v zásade odvolanie ako riadny opravný prostriedok prípustné nie je, avšak Správny súdny poriadok v § 438 umožňuje podať proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu kasačnú sťažnosť.

17. V danom prípade tak mal sťažovateľ k dispozícii opravný prostriedok poskytnutý mu zákonom na ochranu jeho základných práv. Proti napadnutému právoplatnému rozsudku krajského súdu mohol sťažovateľ podať kasačnú sťažnosť (čo aj využil), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu na preskúmanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 33, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy, porušeniu práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru, porušeniu čl. 1 dohovoru proti mučeniu, čl. 1 a 2 Európskej charty práv pacienta a porušeniu § 2a ods. 11 písm. d) antidiskriminačného zákona napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

18. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne uvádza, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, I. ÚS 1/2019), a preto jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014).

19. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

19.1 Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

19.2 Podľa § 121 ods. 3 Civilného sporového poriadku lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca.

19.3 Podľa § 121 ods. 4 Civilného sporového poriadku ak koniec lehoty prípadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

20. Ústavný súd zistil, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 25. novembra 2019. Práve deň, keď nadobudol právoplatnosť napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv, predstavuje v danom prípade okamih určujúci začiatok plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu (nie deň, ako sa sťažovateľ mylne domnieva v ústavnej sťažnosti, keď mu bolo doručené oznámenie zo strany Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako reakcia na podnet sťažovateľa zaslaný ústavnému súdu na účely vyjadrenia nesúhlasu so spôsobom, akým bolo vybavené jeho podanie doručené ústavnému súdu 10. januára 2020, ktorým prvýkrát namietal porušenie svojich práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a ktoré bolo sudkyňou spravodajkyňou Janou Baricovou odložené podľa § 53 zákona o ústavnom súde bez ďalšieho procesného postupu, pretože nešlo o návrh na začatie konania pred ústavným súdom).

20.1 V zmysle § 124 a § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 121 ods. 3 a 4 Civilného sporového poriadku lehota dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti v danom prípade uplynula 27. januára 2020 (pondelok, pozn.), keďže 25. január 2020 pripadol na sobotu.

20.2 Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola osobne podaná do podateľne ústavného súdu 3. apríla 2020.

21. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu po uplynutí zákonom stanovenej dvojmesačnej lehoty.

22. S poukazom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

23. Pokiaľ ide o žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu, ústavný súd tomuto návrhu nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia), keďže ide zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ústavná sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu krajského súdu, na preskúmanie ktorého ústavný súd nemá právomoc, a vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu ide o ústavnú sťažnosť podanú oneskorene, podaný návrh teda trpí s poukazom na už uvedené skutočnosti vadami, ktoré by nebolo možné odstrániť ani v prípade, ak by sťažovateľ bol v konaní pred ústavným súdom právne zastúpený.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu